

rechtbank van eerste aanleg Antwerpen
afdeling Antwerpen

Rechtspleging 1

Tel.: 03/257.86.68

Fax: 03/257.86.74

792 Ger.W. * AB14 * * 19/3561/A * (inve)

Afz.: rechtbank van 1e aanleg, Bolivarplaats 20 bus 1, 2000 ANTWERPEN

**OPGELET: VANAF 01/09/2020
WORDT DE FAX AFGESCHAFT!**

Advocaat DE KEUSTER DIRK
Handelslei 60

2980 ZOERSEL

Antwerpen, 02/07/2020

ONZE REFERTÉ
NR :19/3561/A

UW REFERTÉ
PARTIJ : GEMEENTE BORSBEEK
REF. PARTIJ :
ADVOCAAT : DE KEUSTER DIRK
REF. ADVOCAAT : 100/18

BILAGE

BETREFT

KENNISGEVING.
ROLNR: 19/3561/A
ARCHITECTENBUREAU CEULEMANS-ENGELÉN BVBA T/ GEMEENTE BORSBEEK
AARD : BOUWZAKEN
GEVOEGDE OF AANVERWANTE ZAAK :

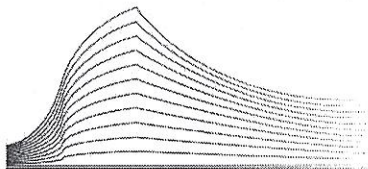
Geachte,

Hierbij zenden wij U, overeenkomstig artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek, een niet ondertekend afschrift van het vonnis gewezen op 29/06/2020.

Hoogachtend,
De Griffier,

NIET ONDERTEKEND AFSCHRIJF
enkel ten titel van inlichting
vrij afgeleverd
(art. 702 Ger.W., 280, 2o W.reg.)

F° nr.: 234

Repertoriumnummer
20/
Griffienummer
20/
Rolnummer
19/3561/A
Datum van uitspraak
29 juni 2020

- ☒ Niet aan te bieden aan de ontvanger
- ☐ Aan te bieden aan de ontvanger

Uitgifte

Afgeleverd aan	Afgeleverd aan
Referentie bestelling CD nummer RD nummer bedrag: EUR datum:	Referentie bestelling CD nummer RD nummer bedrag: EUR datum:

Rechtsmiddelen

VERZET aangetekend op:
AR-nr.:
HOGER BEROEP/CASSATIE aangetekend op:
Rolnummer hof:

**rechtbank van eerste aanleg Antwerpen,
afdeling Antwerpen**

sectie burgerlijke rechtbank

vonnis

Aangeboden op te ANTWERPEN
Niet te registreren De e.a. inspecteur

Kamer AB14

Inzake:

ARCHITECTENBUREAU CEULEMANS-ENGELÉN BVBA,

met vennootschapszetel te 2030 ANTWERPEN 3, Noorderlaan 98 bus 6, KBO: 0466.111.031,

eisende partij

- vertegenwoordigd ter zitting door Mr. OOMS J. loco Mr. UYTTERHOEVEN KRISTOF te 2600 BERCHEM (ANTWERPEN), Potvlietlaan 4,

TEGEN:

GEMEENTE BORSBEEK,

vertegenwoordigd door haar College van Burgemeester en Schepenen, met zetel te 2150 BORSBEEK, De Robianostraat 64, KBO: 0207.509.229,

verwerende partij

- vertegenwoordigd ter zitting door Mr. STEURS U. loco Mr. DE KEUSTER DIRK te 2980 ZOERSEL, Handelslei 60.

* * * * *

Gezien de stukken in het dossier der rechtspleging, onder meer:

- de dagvaarding, betekend op 11 juli 2019 door het ambt van gerechtsdeurwaarder Christian Bellens met standplaats te Antwerpen, ingeschreven ter griffie dd. 19 augustus 2019;
- de beschikking gewezen overeenkomstig artikel 747, §1, Ger. W. op 16 september 2019, waarbij de conclusietermijnen en de rechtsdag werden bepaald;
- de wijzigende beschikking gewezen overeenkomstig artikel 747, §1, Ger. W. op 20 januari 2020, waarbij de conclusietermijnen en de rechtsdag werden bepaald;
- de besluiten van partijen;
- de kennisgeving cfr. artikel 754 Ger.W. dd. 30 maart 2020.

Ter zitting van 30 maart 2020 werd de zaak verdaagd naar de zitting van 10 juni 2020, in het kader van de preventiemaatregelen tegen de verspreiding van het Covid-19 virus.

Gehoord partijen in hun middelen en gezegden, op 10 juni 2020.

1. Feiten

Op 22 september 2010 ontving Architectenbureau Ceulemans-Engelen B.V.B.A. (hierna eisende partij) van de gemeente Borsbeek (hierna verwerende partij) het verzoek om een prijs offerte in te dienen voor het opmaken van een ontwerp voor het uitvoeren van beperkte verfraaiings- en herinrichtingswerken aan het gemeentehuis. Hierop diende eisende partij op 29 oktober 2010 een offerte in, samen met een voorstel van overeenkomst. Op 22 november 2010 berichtte verwerende partij dat het voorstel van eisende partij met de ontwerpovereenkomst werd weerhouden en dat de opdracht voor het opmaken van een ontwerp voor het uitvoeren van beperkte verfraaiings- en herinrichtingswerken in het gemeentehuis aan haar werd toegewezen. Initieel was er een budget voorzien van 400.000,00 EUR. Op vraag van verwerende partij werd een aanpassing van de opdracht van eisende partij doorgevoerd hetgeen leidde tot een verhoging van het budget. Het uittreksel uit de notulen aangaande de renovatie van het gemeentehuis meldde in dat opzicht dat een krediet van 600.000,00 EUR werd voorzien in de meerjarenplanning. Krachtens de architectenovereenkomst had eisende partij recht op een ereloon van 8% van de waarde van de werken, te weten 48.000,00 EUR (inclusief BTW), dan wel 39.669,42 EUR (exclusief BTW).

Verwerende partij verzocht eisende partij daarnaast in juni 2011 om haar voordeligste prijs offerte op te maken voor een ontwerp voor de uitbreiding van de gemeentelijke Kunstschool Academia. Nadat eisende partij deze aan verwerende partij had overgemaakt, besliste verwerende partij op 26 augustus 2011 om eisende partij de ontwerp opdracht voor het uitbreiden van de gemeentelijke Kunstschool Academia te gunnen.

Op 1 december 2011 bezorgde eisende partij de verschillende ontwerp opties aan verwerende partij. Eén van deze opties (optie 4) bestond uit de realisatie van een volledige nieuwbouw. Middels haar beslissing van 31 juli 2012 koos verwerende partij voor deze ontwerp optie 4. In hetzelfde besluit gaf verwerende partij aan dat het budget waarover zij beschikte (400.000,00 EUR) ontoereikend was, en dat er een subsidiedossier zou worden aangevraagd bij AGION. Op 8 februari 2013 meldde verwerende partij aan eisende partij dat dit subsidiedossier werd ingediend bij AGION met een raming van de bouwkost op 2.820.836,70 EUR inclusief BTW, dan wel 2.331.270,00 EUR exclusief BTW. Krachtens het overeengekomen ereloonpercentage van 7% had eisende partij voor dit project recht op een totaal ereloon van 163.188,90 EUR (exclusief BTW).

Nadat er volgens eisende partij vanwege verwerende partij reeds enige tijd geen input meer kwam omtrent de projecten *Gemeentehuis* en *Academia*, vroeg zij op 14 december 2017 aan verwerende partij om concrete informatie aangaande de stand van zaken. Zij stelt namelijk dat zij had vernomen dat verwerende partij een nieuwe ontwerp opdracht zou gunnen inzake een *Driewervenplan* dat onder meer betrekking zou hebben op werken aan het bestaande gemeentehuis aan de gemeentelijke kunstschool Academia. Tijdens een overleg op 5 maart

2018 zou verwerende partij volgens eisende partij hebben erkend dat de ontwerp opdrachten Gemeentehuis en Academia het voorwerp uitmaakten van een nieuwe gunningsprocedure.

Op 11 juni 2018 besliste verwerende partij om de opdracht Driewervenplan te gunnen aan een derde-ontwerper.

Op 3 oktober 2018 stelde eisende partij verwerende partij in gebreke. Daar partijen niet tot onderlinge overeenstemming konden komen, is eisende partij op 11 juli 2019 overgegaan tot dagvaarden van verwerende partij.

2. Vordering

Blijkens diens syntheseconclusie van 15 januari 2020 luidt de vordering vanwege eisende partij als volgt:

‘De gemeente Borsbeek te veroordelen tot betaling van een vergoeding van 7.933,89 EUR voor het project *Gemeentehuis*, en 32.527,28 EUR voor het project *Academia*, te vermeerderen met de interesten aan de wettelijke interestvoet op beide bedragen vanaf 11 juni 2018 tot de dag van algehele betaling;

Bovendien de gemeente Borsbeek te veroordelen tot de kosten van het geding, hierin begrepen de dagvaardingskost zoals in de dagvaarding begroot alsmede de rechtsplegingsvergoeding in hoofde van Ceulemans-Engelen begroot op 3.000,00 EUR;

De tegenvordering van de gemeente Borsbeek af te wijzen als ongegrond.’

Blijkens diens syntheseconclusie van 17 februari 2019 luidt de vordering vanwege verwerende partij als volgt:

‘De vordering van de BVBA Architectenbureau Ceulemans-Engelen af te wijzen als zijnde onontvankelijk, minstens ongegrond;

In ondergeschikte orde te zeggen voor recht dat de architectenovereenkomst voor de Academia strijdig is met de openbare orde én dan ook enkel een verbrekingsvergoeding voor winstderving toe te kennen voor de architectenopdracht voor het gemeentehuis begroot op 3.997 Euro;

In meest ondergeschikte orde de verbrekingsvergoeding voor winstderving voor het gemeentehuis te beperken tot 3.997 Euro en voor de Academia tot 2.745 Euro;

De BVBA Architectenbureau Ceulemans-Engelen te veroordelen tot de kosten van het geding, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding begroot op het basisbedrag, zijnde 3.000 euro.'

3. Beoordeling

Eisende partij is van mening dat verwerende partij foutief en eenzijdig de opdrachten aangaande de uitvoering van werken aan haar gemeentehuis en Academia heeft verbroken. Zij vordert derhalve een schadevergoeding wegens winstderving op grond van artikel 1794, minstens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek.

De litigieuze architectenopdrachten zijn onderworpen aan de wetgeving overheidsopdrachten zoals bepaald door de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, verder uitgevoerd door het Koninklijk besluit van 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken en het Koninklijk besluit van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken. Op basis van de wetgeving overheidsopdrachten moest de architectenopdracht voor de academie worden bekend gemaakt in het Bulletin der Aanbestedingen (artikelen 12-13, 38-39 en 64-65 van het Koninklijk besluit van 8 januari 1996). De drempel waarboven een overheidsopdracht moest worden bekend gemaakt, bedroeg destijds namelijk 67.000 EUR, exclusief BTW (artikel 120 Koninklijk besluit van 26 september 1996) (zie in dezelfde zin; *D'Hooghe, D., De gunning van overheidsopdrachten en overheidscontracten, Brugge, Die Keure, 1997, nr. 675*). De architectuuropdracht voor de Academia overschrijdt voormelde drempel overduidelijk (8% van 2.820.836,70 EUR inclusief BTW of 2.331.270,00 EUR exclusief BTW, hetzij 186.501,6 EUR aan ereloon).

De architectuuropdracht aangaande de academie is aldus tot stand gekomen in strijd met de destijds geldende wetgeving op de overheidsopdrachten. Deze wetgeving is van openbare orde (zie in dezelfde zin: *D' Hooghe, D. , o.c.nr. 323*). Een overeenkomst die tot stand is gekomen in strijd met een regel van openbare orde is nietig aangezien deze overeenkomst is aangetast door een ongeoorloofde oorzaak (artikel 1108 en 1131 van het Burgerlijk Wetboek) (zie in dezelfde zin: *Dekkers, D., Handboek Burgerlijk Recht, Antwerpen, Intersentia, 2007, nr. 84*). Dergelijke nietigheid heeft terugwerkende kracht: het contract wordt geacht nooit te hebben bestaan (zie in dezelfde zin: *Cornelis, L., Algemene théorie van de verbintenissen, p.707, nr. 561; Van Gerven, W. en Covermaeker, S. Verbintenissenrecht, Leuven, Acco, 2001, 88-93*). Aan nietige overeenkomsten kunnen geen rechtsgevolgen worden toegekend. Bijgevolg kan een nietige overeenkomst niet de grondslag vormen voor de schade geleden door de niet- of slechte uitvoering van het contract (zie in dezelfde zin: *Antwerpen 11 oktober 1999, T. aann. 2000, 140*).

Het feit dat de initiële opdracht slechts 400.000,00 EUR bedroeg verandert niets aan de absolute nietigheid van de litigieuze overeenkomst. Zulks zou immers impliceren dat een overheid de toepasselijke procedure kan omzeilen middels het uitschrijven van een opdracht tegen een lagere prijs om deze dan achteraf exponentieel te verhogen. In casu bedroeg de uiteindelijke opdracht immers maar liefst het 7-voudige van de initiële opdracht.

Daar de schending van een regel van openbare orde geen rechtsgevolgen kan resorteren, kan eisende partij haar eis ook niet succesvol gronden op artikel 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Eisende partij behoorde immers zelf ook op de hoogte te zijn van de toepasselijke regelgeving inzake overheidsopdrachten.

De architectuuropdracht voor het gemeentehuis blijft wel beneden deze drempel (8% van 600.000,00 EUR inclusief BTW, hetzij 495.867,80 EUR exclusief BTW, hetzij 39.669,42 EUR aan ereloon).

Op grond van artikel 1794 van het Burgerlijk Wetboek kan de opdrachtgever de aanneming tegen vaste prijs door zijn enkele wil verbreken, ook al is het werk reeds begonnen, mits hij de aannemer schadeloos stelt voor als zijn uitgaven, al zijn arbeid, en alles wat hij bij die aanneming had kunnen winnen. De opzegging is niet aan bijzondere vormvereisten onderworpen. De kennisgeving van de wil tot beëindiging door de opdrachtgever kan zowel uitdrukkelijk als stilzwijgend geschieden. Enige vereiste is dat de wil tot beëindiging in hoofde van de opdrachtgever onmiskenbaar vaststaat. Zo kan de opzegging bestaan uit gedragingen waaruit blijkt dat de opdrachtgever van het werk wenst af te zien zoals bijvoorbeeld doordat hij de werken door een derde wil laten uitvoeren (zie in dezelfde zin: *Gossens, W., Aanneming van werk. Het gemeenrechtelijk dienstencontract, Brugge, Die Keure, 2003, 1084*).

Sinds februari 2018 reageerde verwerende partij niet meer op de legitieme vraag van eisende partij naar de verderzetting van de projecten Gemeentehuis en Academia. De ontwerpopdrachten voor het *gemeentehuis* van verwerende partij en *Academia* zijn bovendien inmiddels vervat in een allesomvattende ontwerpopdracht Driewervenplan, waarvan de toewijzingsbeslissing aan een derde-ontwerper (zijnde het consortium 'Masterplan Borsbeek') reeds voorbehoudsloos gebeurde zoals ontegensprekelijk blijkt uit de notulen van de gemeenteraad van verwerende partij van 10 september 2018. Hiermee heeft verwerende partij ontegensprekelijk haar wil geuit om af te zien van de overeenkomsten met eisende partij inzake de ontwerpopdrachten Gemeentehuis en Academia, te meer daar zij sedertdien geen enkele intentie meer heeft geuit om de litigieuze overeenkomst met eisende partij verder te zetten. Het feit dat er tot op heden nog geen overeenkomst zou zijn tot stand gekomen voor het PPS-project Driewervenplan doet geen afbreuk aan het voorgaande. Bovendien kan deze bewering van verwerende partij ernstig in twijfel worden getrokken daar het college van burgemeester en schepenen van verwerende partij op 2 december 2019 haar goedkeuring heeft gegeven aan de PPS-overeenkomst.

Aldus blijkt afdoende naar recht dat verwerende partij de litigieuze overeenkomsten op foutieve wijze heeft verbroken.

Bijgevolg is verwerende partij gehouden tot betaling van een verbrekingsvergoeding aangaande de opdracht voor het gemeentehuis. Deze verbrekingsvergoeding moet worden berekend overeenkomstig artikel 1794 van het Burgerlijk Wetboek en niet op basis van het model van architectenovereenkomst van eisende partij daar verwerende partij deze modelovereenkomst niet heeft aanvaard en derhalve nooit met een verbrekingsvergoeding van 20% heeft ingestemd. Bijgevolg dienen de uitgevoerde werken of prestaties vergoed te worden met inbegrip van een winstderving op het niet uitgevoerde deel. De vergoeding voor winstderving dient te worden berekend op het bedrag exclusief BTW daar op een dergelijke vergoeding geen BTW verschuldigd is.

Onder de Wetgeving Overheidsopdrachten verkrijgt een inschrijver aan wie de opdracht onterecht niet wordt gegund een schadevergoeding gelijk aan 10% van de waarde van de opdracht (per analogie artikel 16, 3e lid van de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies en artikel 24 van de Overheidsopdrachtenwet van 15 juni 2006). Het zou onbillijk zijn om aan een inschrijver die de opdracht wel gedeeltelijk heeft mogen uitvoeren een schadevergoeding toe te kennen die hoger ligt dan de wettelijke forfaitaire schadevergoeding van 10%. Anders zou deze inschrijver die al een gedeelte heeft mogen uitvoeren meer schadevergoeding krijgen dan een inschrijver die de opdracht onterecht niet mocht uitvoeren (zie in dezelfde zin: *Brussel 13 april 1994, R.W. 1995-96 (verkort), 502*).

Bovendien kan eisende partij in dezelfde tijd andere opdrachten uitvoeren en heeft zij nauwelijks extra kosten moeten maken voor het niet-uitgevoerde deel van de opdracht met betrekking tot het gemeentehuis van verwerende partij.

Bijgevolg kan aan eisende partij een verbrekingsvergoeding worden toegekend gelijk aan 10% van 39.669,42 EUR, hetzij 3.966,94 EUR.

Verwerende partij dient, als in het ongelijk gestelde partij, te worden veroordeeld tot de kosten van het geding, inclusief de rechtsplegingsvergoeding (artikel 1017, 1ste lid van het Gerechtelijk Wetboek). Bij de vereffening van de rechtsplegingsvergoeding dient te worden uitgegaan van het toegekende bedrag en niet van het gevorderde bedrag. De toegekende eis vanwege eisende partij betreft een vordering tot 5.000,00 EUR zodat de desbetreffende tarieven van toepassing zijn. Er zijn geen redenen, zoals voorzien in artikel 1022, 3de alinea van het Gerechtelijk Wetboek, voor handen om af te wijken van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding.

Overeenkomstig artikel 1397 van het Gerechtelijk Wetboek dient onderhavig vonnis van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad te worden verklaard, niettegenstaande hoger beroep en zonder zekerheidsstelling.

De overige argumenten en middelen van partijen nopen niet tot een andere besluitvorming van de rechtbank.

4. Uitspraak

De rechtbank stelt vast dat de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in rechtszaken nageleefd is en doet uitspraak op tegenspraak.

Om alle bovenstaande redenen:

Verklaart de eis vanwege eisende partij toelaatbaar en in de hierna bepaalde mate gegrond.

Veroordeelt verwerende partij tot betaling aan eisende partij van een bedrag van 3.966,94 EUR ten titel van verbrekingsvergoeding voor de opdracht gemeentehuis, te vermeerderen met de verwijlinteressen aan de wettelijke interestvoet op voormeld bedrag vanaf 11 juni 2018 tot op de datum van dagvaarden en de gerechtelijke intresten aan dezelfde rentevoet sedertdien tot op de dag der algehele betaling.

Veroordeelt verwerende partij tot de kosten van het geding, aan de zijde van eisende partij begroot op 268,30 EUR kosten van dagvaarding en 3.000,00 EUR rechtsplegingsvergoeding en door de rechtbank vereffend op 268,30 EUR kosten van dagvaarding en 780,00 EUR rechtsplegingsvergoeding.

Veroordeelt verwerende partij tot betaling van het rolrecht van 165 EUR aan de FOD Financiën, na uitnodiging hiertoe.

Verklaart onderhavig vonnis van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep en zonder zekerheidsstelling.

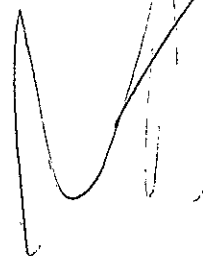
Wijst het meer en/of anders gevorderde af.

Dit vonnis werd uitgesproken op negenentwintig juni tweeduizend twintig in openbare zitting van de Kamer AB14, die samengesteld was uit:

B. Hagen, rechter
C. Lemmens, griffier

C. Lemmens,

B. Hagen,